

ЧАРГОВЫ РАЗВОД

ДАКУЧЛІВЫ СЭРВІС

Каго выбіраюць сваёй «мішэнню» няпрошаныя электрыкі?

Услед за прадаўцамі фільтраў, замкоў і вокнаў на рынак паслуг у Гродне выйшлі... электрыкі. Яны тэлефануюць альбо звоняць адразу ў дамафон і прапануюць жыхарам тэрмінова прывесці ў парадак праводку. А не тое, кажуць яны, можа быць позна...

Мне ў сувязі з гэтым прыпомніўся адзін званок ад прадстаўнікоў «аконнай» фірмы. Тэлефанавала дзяўчына, якая настойліва пераконвала мяне ў тым, што ў кватэры неабходна правесці шчыльнасць прылягання шкла на вокнах. Маўляў, можа, гумавыя пракладкі знасіліся ці яшчэ якія неда-рэчнасці ёсць. А гэта так небяспечна!

Праверыць якасць гэтых самых пракладак, можа, справа не лішняя. Але тон дзяўчыны выклікаў насцярожанасць і разам з гэтым пытанні: чаму самі тэлефануюць, чаму не называюць арганізацыю, чаму навязваюць паслугу? На гэта дзяўчына адказала, што даныя аб стане майго акна будуць перадавацца ў гарадскую адміністрацыю. А калі я адмоўлюся, іх там за гэта нават пакараюць. А мне толькі і патрэбна, што дзверы адчыніць і майстра ў кватэру пусціць, які ўжо амаль што за дзвярмі стаіць...

Думаю, што разлік быў у нейкай ступені і на спачуванне. Маўляў, мы дзеля сваіх кліентаў гатовы вымову атрымаць, а вы не хочаце пайсці насустрач! Прызнацца, я ведала і пра такія «разводы», і пра майстроў, якія спачатку прапануюць нешта замяніць за невялікі кошт, а потым аказваецца, што выканалі яны работу на 300–400 рублёў. Калі кліент разумее свой промах, адступіць ужо позна, бо пад дагаворам стаіць яго подпіс. Лаўчы лёгкай нажывы выбіраюць, як правіла, людзей сталых, адзінокіх, даверлівых. Каб яны адчулі клопат пра стан іх вокнаў ці той жа электраправодкі. Пры гэтым, вядома, не забываюць накруціць цану ў дзясяткі разоў.

А між іншым, можна заўважыць, якім чынам узнікаюць такія маштабныя «кампаніі». Як толькі паўсюдна загаварылі пра якасць пітной вады і сталі з'яўляцца скаргі ад насельніцтва, адразу на сцэну выйшлі сумнеўныя фільтры. Не самы лепшы тавар, затое за высокі кошт.

Здарыліся трагедыі з дзецьмі, якія выпалі з вокнаў, — тут жа пачалася кампанія «аконных» майстроў. Вядома, на гэтай хвалі лягчэй пераканаць гаспадароў кватэр у неабходнасці свайго тавару.

Выпадкі з пажарамі кватэр актывізавалі электрыкаў. Яны шырокім фронтам пачалі сваю, чарговую, кампанію паслуг. Дарэчы, такая ўвага магла б быць сапраўды патрэбнай насельніцтву, калі б не адна акалічнасць. Вельмі дорага цэняць майстры свае паслугі, а прапановы часцей за ўсё накіроўваюць на сталых людзей. Вядома, чаму — іх, даверлівых, лягчэй падмануць.

Маргарыта УШКЕВІЧ.
margo@zviazda.by

У КАГО КЛЮЧ АД РАТУШЫ?

У Полацку, самым старажытным горадзе краіны, сёлета год юбілеяў. Ужо адсвяткавалі 500-годдзе беларускага кнігадрукавання і ўласна 1155-годдзе. Яшчэ адна юбілейная дата — 1025-годдзе Полацкай епархіі... А налета споўніцца 520 гадоў надання гораду магдэбургскага права. У нашай пастаяннай рубрыцы, прысвечанай гісторыі мясцовага самакіравання, сёння распавядаем пра магістрат тых часоў.

Скардзіліся «па вертыкалі»

— У Полацку магістрат стварылі пасля надання гораду 7 кастрычніка 1498 года магдэбургскага права. На жаль, вельмі мала дакументаў, па якіх дакладна можна было б меркаваць пра першыя дзесяцігоддзі дзейнасці органа мясцовага самакіравання. Добра, што засталася значна больш крыніц пра яго функцыянаванне ў XVII—XVIII стагоддзях. Што да іерархіі, як у наш час казалі б, «гарвыканкама» — магістрат падзяляўся на бурмістраўска-радзецкую і войтаўска-лаўнічую часткі. Лаўнікі падпарадкоўваліся бурмістрам і райцам. Бурмістры, райцы і лаўнікі засядалі ў ратушы. На «пасяджэннях» прысутнічалі лайнвоит ці яго намеснік, — распавядае **старшы навуковы супрацоўнік Навукова-тэхналагічнага парка БНТУ «Палітэхнік» Максім МАКАРАЎ.**

Бурмістры праводзілі пасяджэнні, выносілі прысуды. Яны ж прымалі самыя важныя рашэнні, у тым ліку і фінансавыя. Райцы былі іх дарадцамі, спецыялістамі ў вобласці права, знаўцамі і абаронцамі правоў і прывілеяў. Яны мелі пчатку, ключы ад ратушы і скрынкі з гарадскімі прывілеямі.

Лаўнікі («прысяжнікі») праводзілі следчыя дзеянні ў судовых справах. Яны вывучалі сітуацыі на месцах здарэнняў, аглядалі целы забітых, раны. Яшчэ ацэньвалі маёмасць і г. д.

Дзейнічала ў той час і «схема» абскарджвання.

— У прыватнасці, калі вынікі ацэнкі маёмасці ці вызначэння меж зямлі, праведзеных лаўнікамі, не задавальнялі чалавека, ён мог запатрабаваць паўтарэння тых жа дзеянняў камісіяй райцаў. А мог

і ў апошнюю інстанцыю звярнуцца — да бурмістраў, — працягвае гісторык.

У подпісах пад дакументамі чыноўнікі нярэдка павышалі свой статус. Ды з такім размахам гэта адбывалася, што адзін з райцаў у 1682 годзе склаў пратэст супраць адпаведных дзеянняў лаўнікаў...

Скарчалі штатны расклад

У XVII—XVIII стагоддзях, як, верагодна, і ў XVI стагоддзі, магістрат складаўся з трох сесій бурмістраў, райцаў і лаўнікаў. Кожная з іх засядала ў ратушы па чарзе — праз два гады на трэці.

Іх змена адбывалася ў дзень новага года па грыгарыянскім календары. Толькі ў 1654–1667 гадах, калі Полацк падпарадкоўваўся Маскоўскай дзяржаве, магістрат мяняўся 1 верасня — па сістэме летазлічэння ад стварэння свету.

— Можна меркаваць, што колькасць бурмістраў і райцаў на працягу двух вякоў заставаўся нязменнай — па двое. А штат гадавых лаўнікаў паступова змяншаўся: спачатку з шасці да чатырох, потым да двух. Верагодна, гэта было выклікана паступовым — прыблізна трохразовым, скарачэннем насельніцтва горада з сярэдзіны XVII да сярэдзіны XVIII стагоддзя. Яшчэ больш скарачаць было нельга, бо пры магдэбургскім праве гарантавалася аднолькавае прадстаўніцтва ў магістраце асоб «рымскай» і «грэчаскай» веры, — канстатуе Максім Макараў.

Але часам ураднікаў (членаў магістрата) не хапала. І прыходзілася працаваць у «няпоўным складзе». У прыватнасці, 1 студзеня 1732 года бурмістр Тэадор Камковіч заняў месца ў ратушы, як адзначана ў гістарычнай крыніцы: «сам толькі, без калегі («рымскага» бурмістра) і без паноў райцаў...»

Пры дзвюх уладах

Даследчык паспрабаваў прасачыць ратацыю сесій полацкага магістрата ў згаданыя вышэй два стагоддзі.

Дакладна вядома, што ў 1602 і 1608 гадах у ратушы засядала адна і тая ж сесія магістрата. Напэўна, яна выконвала свае абавязкі і ў 1605 годзе. А «адпачывала» ў 1603–1604 і ў 1606–1607 гадах.

— Можна ўпэўнена сцвярджаць, што адбывалася рэгулярная ратацыя «кад-

раў» трох устойлівых па складзе сесій магістрата. У 1654 годзе Полацк занялі маскоўскія войскі. Персанальны склад магістрата моцна змяніўся. Але прынцыпы дзейнасці засталіся ранейшымі... У 1662 годзе маскоўскі гарнізон быў не ў стане надзейна забяспечыць абарону горада. Войска спаліла горад з умацаваннямі і схавалася ў замку. Большасць мяшчан перасялілася ў Дзісну або збегла. А мясцовы магістрат, відавочна, увогуле перастаў функцыянаваць, — працягвае суразмоўца.

Запіс аб асабовым складзе гадавога магістрата 1727 года.

У 1667 годзе Полацк зноў увайшоў у склад Рэчы Паспалітай. І магістратам сталі кіраваць прадстаўнікі той сесіі, якая дзейнічала перад вайной (амаль усе тады збеглі на тэрыторыю ВКЛ). Гісторык мяркуе, што гэтыя ж людзі працавалі і ў наступным годзе...

У першай чвэрці XVIII стагоддзя рэгіён знаходзіўся ў катастрафічным стане. Падчас Паўночнай вайны (1700–1721 гады) колькасць жыхароў паменшылася ў разы. У спісе супрацоўнікаў магістрата за 1704–1709 гады зусім мала прозвішчаў.

— Гэта наводзіць на думку пра недахоп ураднікаў і хранічны кадравы голад. Сітуацыя палепшылася толькі ў канцы другога дзесяцігоддзя XVIII стагоддзя, — працягвае Максім Макараў.

У прыватнасці, у 1750–1772 гадах колькасць бурмістраў павялічылася. Цікава, што гадавыя лаўнікі, якія занялі пасаду ў 1762 годзе — Ян Мірановіч і Рыгор Касабуцкі, — выконвалі свае абавязкі на працягу ажно сямі гадоў.

Аляксандр ПУКШАНСКІ.
pukshanski@zviazda.by

МЯСЦОВАЕ САМАКІРАВАННЕ

РЭГІСТРАЦЫЙНАЕ ПАСВЕДЧАННЕ № 15
ад 17 лютага 2009 года выдана Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь.
Заснавальнікі: Савет Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Палата прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, рэдакцыяна-выдавецкая ўстанова «Выдавецкі дом «Звязда».

Дырэктар — галоўны рэдактар **СУХАРУКАЎ Павел Якаўлевіч.**

Адказны за выпуск: **КАРПЕНКА Н.У.**
Грамадскі савет: **ГЕРАСІМОВІЧ С.М.**, намеснік старшыні Пастаяннай камісіі па рэгіянальнай палітыцы і мясцовым самакіраванні Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь; **АСКЕРКА Ю.В.**, адказны сакратар Савета па ўзаемадзейні органу мясцовага самакіравання пры Савете Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь; **НАВУМЕНКА А.В.**, старшыня Нараўлянскага раённага Савета дэпутатаў; **СУШЧАНКА М.Л.**, старшыня Глушанскага пасялковага Савета дэпутатаў Бабруйскага раёна.

Выдавец — рэдакцыяна-выдавецкая ўстанова «Выдавецкі дом «Звязда»

АДРАС РЕДАКЦЫІ:
220013, г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.

КАНТАКТНЫ ТЭЛЕФОН 292 44 12;

e-mail: info@zviazda.by

Газета адрукавана ў Рэспубліканскім унітарным прадпрыемстве «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». ЛП № 02330/106 ад 03.04.2009. 220013, г. Мінск, пр. Незалежнасці, 79.

Тыраж 20.008. Нумар падпісаны ў 19.30 7 лістапада 2017 года.